

דוח ביניים מב"ת לרך

רקע

סקר מצב הבריאות והתזונה (מב"ת) בקרב תינוקות ופעוטות בישראל (מב"ת לרך) בוצע על ידי המרכז הלאומי לבקרת מחלות והמחלקה לתזונה במשרד הבריאות ובשיתוף המחלקה לקידום בריאות, המחלקה לאם, לילד ולמתבגר והמחלקה לסיעוד בבריאות הציבור. הסקר החל בספטמבר 2009 והסתיים ביוני 2012.

סקר מב"ת לרך הינו סקר לאומי שנועד לאסוף נתונים ברמה הארצית לגבי מצב הבריאות והתזונה של תינוקות. במסגרת הסקר הוערכו הרגלי התזונה של תינוקות ופעוטות מהלידה עד גיל שנתיים, מצב הבריאות והרגלי בריאות (אכילה משפחתית, שימוש בתוספי תזונה, צחצוח שיניים) וידע ועמדות לגבי תזונה ובריאות של בני משפחת התינוק (נטילת תרופות, שימוש בתוספי תזונה, עישון במשפחה).

מהסקר יתקבל מידע על שיעורי הנקה, משך הנקה, הקשר בין ידע האם, עמדותיה ומקורות התמיכה שלה על משך ואופי ההנקה. בנוסף, ניתן יהיה, לבחון באיזו מידה המלצות משרד הבריאות לתזונת תינוקות ופעוטות אומצו ע"י כלל האוכלוסייה וקבוצות נבחרות. ממצאי הסקר יאפשרו גם בניית בסיס נתונים למעקב אחר מגמות בהזנת תינוקות ופעוטות לאורך שנים, לשימוש קובעי מדיניות, מקבלי החלטות וחוקרים.

אוכלוסיית הסקר

אוכלוסיית הסקר כללה את כל הנשים שילדו בין השישי לספטמבר 2009 ועד ה-16 בפברואר 2010 ב-10 בתי חולים שנבחרו כמייצגים את כלל היולדות בישראל. קריטריונים לאי-הכללה של יולדות: לא נכללו נשים שילדו שלישיות ומעלה, נשים שלא תכננו להישאר בארץ לתקופת המחקר (שנתיים), נשים שאינן דוברות עברית או ערבית ונשים שילדו פג (עד שבוע 6+36 כולל).

הראיונות

מראיונות שעברו הדרכה יסודית, איתרו בבתי החולים את הנשים שילדו במהלך התקופה שהוגדרה. בכל מחלקה היו אמורים לראיין את כל היולדות שילדו באותה תקופה והתאימו לקריטריוני ההכללה. הנתונים שנאספו כללו: נתונים דמוגרפיים, לידת יחיד, תאומים, או יותר, נתוני התינוק - מין, משקל לידה, סוג לידה, כוונה להניק, ופרטים לצורך התקשרות עתידית: מספרי טלפון, מקום מגורים. היולדות חתמו על הסכמה מדעת להשתתפותן בסקר. בגילאי חודשיים, חצי שנה, שנה ושנתיים נערכו לנשים אלו ראיונות טלפוניים.

תוצאות שלב גיוס האמהות לסקר

גויסו 2,119 יולדות, 1,074 יולדות מהמגזר היהודי ו-1,045 יולדות מהמגזר הערבי. בסקר השתתפו 1,107 אימהות לבנים (52.3%) ו-1,008 אימהות לבנות (47.7%). משקל הבנים הממוצע היה 3,336 גרם (טווח 1,500-5,070 גרם) ומשקל הבנות הממוצע היה 3,202 גרם (טווח 1,600-4,865 גרם).

בשלב הגיוס, רואיינו הנשים לגבי סוג הלידה. 72.3% מהיהודיות ו-76.1% מהערביות ילדו בלידה רגילה (כולל ואקום או מלקחיים). 27.7% מהיהודיות ילדו בניתוח קיסרי ומתוכן 48.1% (13.3% מסך היולדות) ילדו בניתוח קיסרי אלקטיבי. 23.9% מהערביות ילדו בניתוח קיסרי ומתוכן 46.9% (11.2% מסך היולדות) ילדו בניתוח קיסרי אלקטיבי.

22.7% מהיהודיות ו-33.2% מהערביות ילדו ללא שימוש במשככי כאבים. 76.7% מהיהודיות ו-55.2% מהערביות קיבלו משכך כאבים מסוג כלשהו ומתוכן 85.5% מהיהודיות ו-55.2% מהערביות קיבלו אפידורל.

90.3% מהיהודיות ו-74.5% מהערביות דיווחו כי נטלו תוסף ברזל במהלך ההיריון. בקרב היהודיות הסיבה העיקרית לאי נטילת ברזל היא "לא היה לי צורך" (40.2%). בקרב הערביות הסיבות העיקריות לאי נטילת ברזל הן "לא היה לי צורך" (29.8%) ו-"שכחתי ליטול את התוסף" (33.5%).

בטבלה 1 מוצגים מאפייני היולדות שהשתתפו בסקר.

טבלה 1: מאפייני היולדות שגויסו לסקר

P-value	ערביות N=1045		יהודיות N=1074		משתנה	
	טווח	ממוצע	טווח	ממוצע		
< 0.001	17-45	28.1	18-56	30.3	גיל (שנים)	
< 0.001	0-12	2.6	0-12	1.3	מספר הילדים בבית (לא כולל התינוק שנולד בשלב הגיוס)	
< 0.001		10.6		14.4	השכלה (מספר שנות לימוד)	
P-value	%	n	%	n		
< 0.001	96.4	1005	74.7	800	ארץ לידה ישראל	
< 0.001	99.4	1036	96.7	1037	נשואות או חיות עם בן/בת זוג	
< 0.001	27.3	284	30.9	387	השכלה (תעודה):	
< 0.001	5.1	53	4.8	51		תעודה מקצועית ללא בגרות
< 0.001	17.6	183	33.3	352		תואר אקדמי 1
< 0.001	1.7	18	12.4	131		תואר אקדמי 2 ו-3
< 0.001	45.6	474	9.0	95		אין תעודה
0.25	1.6	17	2.3	25	לידת תאומים	

כוונות להניק

שיעור הנשים הערביות שאמרו כי הן מתכוונות להניק היה גבוה באופן מובהק מהשיעור ביהודיות (97.7% בערביות ו- 88.4% ביהודיות, $P < 0.001$).

9.8% מהנשים היהודיות ו- 1.4% מהנשים הערביות, הצהירו שאינן מתכוונות להניק, והשאר לא החליטו עדיין. בקרב הנשים היהודיות, 11.5% מאלו שהצהירו שמתכוונות להניק, אמרו שתנקנה עד 3 חודשים. 31.5% אמרו שתנקנה בין 3-6 חודשים, 31.2% בין 6-12 חודשים, 13.6% בין 12-24 חודשים ו-1.5%, מעל שנתיים. בקרב הנשים הערביות, 2.5% מאלו שהצהירו שמתכוונות להניק, אמרו שתנקנה עד 3 חודשים. 6.8% אמרו שתנקנה בין 3-6 חודשים, 23.7% בין 6-12 חודשים, 31.2% בין 12-24 חודשים ו-14.9%, מעל שנתיים.

15.5% מהנשים היהודיות ו- 24.3% מהנשים הערביות קיבלו הדרכה בנושא ההנקה במהלך ההיריון.

95.9% מהנשים היהודיות ו- 99.7% מהנשים הערביות, הצהירו כי הן מתכוונות לחסן את ילדיהם.

תוצאות הראיונות בשלב גיל חודשיים

בשאלון של גיל חודשיים השתתפו 1,323 נשים (712 יהודיות ו-611 ערביות) המהוות 62.4% מהנשים שגויסו לסקר (66.2% יהודיות ו- 58.4% ערביות). הנשים רואיינו בין התאריכים 11 בנובמבר 2009 ועד 7 ביוני 2010. גיל התינוקות שאימותיהן רואיינו בשלב גיל חודשיים היה ביהודיות: בין 2.1 ל- 5 חודשים ובממוצע 2.8 חודשים (חציון 2.7 חודשים) ובערביות, 1.3-6.7 חודשים עם ממוצע של 2.8 חודשים (חציון 2.5 חודשים). 52.7% היו בנים ו-47.3% בנות. המדגם כלל אימהות לתאומים ונאספו נתונים רבים על כל תאום בנפרד, אך בעיבוד הנתונים נכללו נתונים רק לגבי אחד מהתאומים.

התנהגויות במהלך ההיריון

56.2% מהנשים היהודיות ו-24.3% מהנשים הערביות הצהירו כי נטלו חומצה פולית בחודשים שלפני ההיריון. בקרב מי שלא נטלו חומצה פולית לפני ההיריון, הסיבה העיקרית הייתה כי ההיריון לא היה מתוכנן או לא היה זמן (52.4% בקרב יהודיות ו- 45.9% בקרב הערביות).

19.7% מהנשים היהודיות ו- 1.5% מהנשים הערביות הצהירו כי עישנו לפחות סיגריה אחת ביממה בתקופה שלפני הריון. מתוך הנשים המעשנות, 40.7% מהנשים היהודיות ו- 77.8% מהנשים הערביות המשיכו לעשן בתחילת ההיריון או במהלכו. 13.1% מהנשים היהודיות ו- 1.5% מהנשים הערביות הצהירו כי הן מעשנות במועד הראיון.

תזונת התינוק בבית היולדות

הנשים נשאלו לגבי השהייה במחלקת היולדות. 42.2% מהיולדות היהודיות ו- 39.2% מהיולדות הערביות דיווחו כי היה ניסיון הנקה בחדר הלידה. מבין אלו שלא ניסו להניק בחדר הלידה (מיד לאחר הלידה), 28% מהיהודיות ו- 34.2% מהערביות דיווחו כי לא הוצע להם להניק ע"י הצוות בחדר הלידה ו- 26.5% מהיהודיות ו- 26.1% מהערביות לא הניקו מכיוון שעברו ניתוח קיסרי ולא הציעו להן להניק. 63.9% מהיהודיות ו-49.6% מהערביות דיווחו כי ביקשו הנקה בלבד בבית היולדות. 44% מהיהודיות ו- 22.3% מהערביות ביקשו לקבל יעוץ או עזרה בנושא הנקה במחלקה. 42.7% מהנשים היהודיות ו-39.4% מהנשים הערביות דיווחו כי קיבלו שיחה או הדרכה

קבוצתית בנושא ההנקה. 44.7% מהיהודיות ו- 31.6% מהערביות דיווחו כי קיבלו שיחה או הדרכה פרטנית בנושא ההנקה.

64.7% מהיהודיות ו- 74.6% מהערביות דיווחו שלתינוק ניתנה תמ"ל (תרכובת מזון לתינוקות, פורמולה) במח' היולדות. הסיבה השכיחה לכך הייתה בקשת האימהות: האימהות ביקשו לתת תמ"ל כי רצו לנוח (40.3% מהיהודיות ו- 49.8% מהערביות) או דיווחו כי לא היה להן מספיק חלב (24.8% מהיהודיות ו- 26.3% מהערביות). 4.4% מהיהודיות ו- 5.5% מהערביות ציינו כי לתינוק ניתנה תמ"ל במח' היולדות על ידי הצוות ללא ידיעתן. 1.7% מהיהודיות ו- 1.1% מהערביות דווחו כי התינוק קיבל שתייה (מים, מים עם סוכר או תה) בבית היולדות בימים שלאחר הלידה על ידי הצוות, ו- 0.1% מהיהודיות ו- 0.2% מהערביות דיווחו שנתנו לתינוקות בעצמן שתייה מסוג זה.

54.1% מהיהודיות ו- 33.2% מהערביות דווחו כי לתינוק ניתן מוצץ בבית היולדות, לרוב ביוזמת האם (53% ביהודיות ו- 60.4% בערביות) או לפי החלטת הצוות ללא ידיעת האם (43.4% ביהודיות ו- 33.2% בערביות).

שיעורי הנקה

ביהודיות, שיעור ההנקה של תינוקות בגיל חודשיים הוא 70.9%. שיעור ההנקה הבלעדית הוא 61.4%. בקרב ערביות, שיעור ההנקה הוא 87.2% ושיעור ההנקה הבלעדית הוא 47.5%.

הגורמים המשפיעים ביותר על ההחלטה להניק היו: השפעת ההנקה על בריאות התינוק (93.1% מהיהודיות ו- 97.8% מהערביות), רצון בקשר טוב עם התינוק (84.6% מהיהודיות ו- 95.1% מהערביות) וניסיון מוצלח בהנקה של ילד קודם (39.4% מהיהודיות ו- 54.4% מהערביות). בקרב ערביות בלטה גם השפעת אם היולדת (הסתתא) (47.3%), השפעת בן הזוג (45.3%) והשפעת החמות (38.3%) על ההחלטה להניק. הסיבות העיקריות להחלטה לא להניק כלל בקרב היהודיות הן: דיווח עצמי על חוסר חלב (32.6%) וחוסר רצון להניק (26.7%). ובקרב ערביות, דיווח עצמי על חוסר חלב (47.1%) ובעיה של האם הקשורה בהנקה (29.4%) היו הסיבות העיקריות להחלטה לא להניק כלל.

הסיבה העיקרית להפסקת הנקה לפני גיל חודשיים הייתה דיווח עצמי שאין מספיק חלב או שהחלב לא היה מספיק טוב (65% מהיהודיות ו- 59% מהערביות). הסיבות העיקריות להוספת תמ"ל לפני גיל חודשיים היו (הנשים יכולות היו לציין מספר סיבות): דיווח כי לא היה מספיק חלב (60.6% מהיהודיות ו- 65.3% מהערביות), כי התינוק בכה הרבה (36.9% מהיהודיות ו- 54.4% מהערביות), קושי של האם להניק (34.6% מהיהודיות ו- 33.9% מהערביות), וכדי שמישהו אחר יוכל להאכיל את התינוק (24.6% מהיהודיות ו- 54.4% מהערביות).

יש לציין כי רק 51.8% מהאמהות היהודיות, ו- 19.9% מהאמהות הערביות דיווחו כי הן משכיבות את תינוקם לישון על הגב (התנוחה המומלצת).

תוצאות הראיונות בשלב גיל חצי שנה

962 נשים (554 יהודיות ו- 408 ערביות) רואיינו בשלב בו התינוקות הגיעו לגיל חצי שנה והן מהוות 44.7% מהנשים שגויסו לסקר (50.3% ביהודיות ו- 38.8% בערביות). הנשים רואיינו בין התאריכים 4 במארכס 2010 ועד 10 באוגוסט 2010.

טווח הגיל של התינוקות שאימותיהן רואיינו בשלב חצי שנה הייתה 9.3-5.9 חודשים ובממוצע 7.2 חודשים ביהודיות, ו-8.6-5.1 חודשים ובממוצע 6.8 חודשים בערביות. 52.9% היו בנים ו-47%, בנות.

שיעורי הנקה

העיבודים מתייחסים לכל הנשים שהשתתפו בסקר בנקודת זמן זו, בין אם השתתפו ובין אם לא השתתפו בנקודת הזמן הקודמת של חודשיים. ביהודיות: שיעור ההנקה סה"כ בגיל 6 חודשים היה 51.5% ושיעור ההנקה הבלעדית היה 22.5%. בערביות שיעור ההנקה סה"כ היה 64.6% ושיעור ההנקה הבלעדית היה 12.3%. 72.3% מהתינוקות היהודים ו-69.6% מהתינוקות הערבים מקבלים תמ"ל. 0.2% מהתינוקות היהודים ו-0.7% מהתינוקות הערבים לא מקבלים כלל תמ"ל ומקבלים חלב פרה כחלק מארוחה. 4.8% מהתינוקות היהודים ו-16.7% מהתינוקות הערבים יונקים ומקבלים מזונות משלימים וטעימות (לא כולל חלב פרה).

הסיבות העיקריות להפסקת ההנקה בתקופה בין גיל חודשיים ועד גיל 6 חודשים היו (הנשים יכולות היו לציין מספר סיבות): דיווח עצמי כי לא היה מספיק חלב או החלב לא היה מספיק טוב (40% ביהודיות ו-47% בערביות), חזרה לעבודה (36.3% ביהודיות ו-22.7% בערביות) ובערביות גם התינוק גמל את עצמו (31.8%). הסיבות העיקריות להוספת תמ"ל מגיל חודשיים עד גיל ששה חודשים היו (הנשים יכולות היו לציין מספר סיבות): חזרה לעבודה (67.2% ביהודיות ו-46.9% בערביות) וכדי שמישהו אחר יוכל להאכיל את התינוק (51.7% ביהודיות ו-68.8% בערביות). 2.2% מהתינוקות היהודים ו-2.7% מהתינוקות הערבים קיבלו בעת הראיון של 6 חודשים חלב פרה כחלק מארוחה. הגיל הממוצע להתחלת צריכת חלב פרה ביהודים היה 1.1+7.1 חודשים (טווח 5-8 חודשים) ובערבים, גיל ההתחלה הממוצע 1.5 ± 5.2 חודשים (טווח 3-8 חודשים).

התנהגויות

59.4% מהיהודיות ו-72.4% מהערביות דווחו כי הן מבצעות עיקור (סטריליזציה) לבקבוקים של התינוקות לאחר השימוש. 20.1% מהיהודיות ו-2.1% מהערביות דווחו כי אינן מבצעות עיקור לבקבוקים של התינוקות לאחר השימוש, ו-1.2% מהיהודיות ו-1.5% מהערביות חשבו כי הן מבצעות עיקור אך הסתבר, בפועל, כי הן אינן מבצעות זאת מאחר והאמצעים בהן הן נוקטות לא מעקרים.

73.9% מהיהודיות ו-82.7% מהערביות דווחו כי הן תמיד מרתיחות את המים לתמ"ל, 16.3% מהיהודיות ו-10.9% מהערביות משתמשות במים חמים ממתקן ו-8.5% מהיהודיות ו-3.9% מהערביות דווחו כי לרוב הן לא מרתיחות את המים לתמ"ל. 98.2% מהיהודיות ו-99.6% מהערביות מכינות את התמ"ל בריכוז המומלץ על פי הוראות היצרן. 96% מהתינוקות היהודים ו-97.3% מהתינוקות הערבים קיבלו תוסף ויטמין D בגיל חצי שנה. מהם, 92.1% מהתינוקות היהודים ו-98% מהתינוקות הערבים קיבלו זאת בין 4-7 פעמים בשבוע, והשאר בתדירות נמוכה יותר. 89.7% מהתינוקות היהודים ו-95.3% מהתינוקות הערבים קיבלו תוסף ברזל בגיל חצי שנה. מהם, 92.8% מהתינוקות היהודים ו-98.8% מהתינוקות הערבים קיבלו זאת בין 4-7 פעמים בשבוע, והשאר בתדירות נמוכה יותר. 45.6% מהאמהות היהודיות, ו-28.2% מהאמהות הערביות דווחו כי הן משכיבות את התינוק לישון על הגב.

בגיל חצי שנה דווח כי 97.6% מהתינוקות היהודים, ו-98.3% מהתינוקות הערבים חוסנו בלידתם נגד צהבת. 97.3% מהתינוקות היהודים, ו-99.8% מהתינוקות הערבים חוסנו בגיל חודש נגד צהבת. 97.5% מהתינוקות היהודים, ו-99.8% מהתינוקות הערבים קיבלו את מנת החיסון המחומש של גיל חודשיים. 94.9% מהתינוקות היהודים, ו-99.5% מהתינוקות הערבים קיבלו את מנת החיסון המחומש של גיל 4 חודשים.

74% מהתינוקות היהודים, ו-68.9% מהתינוקות הערבים קיבלו את מנת החיסון המחומש של גיל 6 חודשים, עד למועד הראיון.

15.2% מהיהודיות ו-0.5% מהערביות הצהירו כי הן מעשנות בעת הראיון.

57.1% מהיהודיות ו-28.9% מהערביות עובדות מחוץ לבית. 5.8% מהיהודיות ו-1.2% מהערביות עובדות מהבית. 36% מהיהודיות ו-69.9% מהערביות אינן עובדות. מתוך אלה שעובדות, 10.1% מהיהודיות ו-7.3% מהערביות חזרו לעבודה כאשר תינוקם היה בן פחות מ-3 חודשים, 37.9% מהיהודיות ו-60.2% מהערביות חזרו לעבודה כאשר תינוקם היה בין 3-4 חודשים, 41.3% מהיהודיות ו-28.4% מהערביות חזרו לעבודה כאשר תינוקם היה בין 4-6 חודשים, ו-10.7% מהיהודיות ו-4.1% מהערביות שבו לעבודה כאשר תינוקם היה בן 6 חודשים ויותר.

תוצאות הראיונות בשלב גיל שנה

בשאלון של גיל שנה השתתפו 893 נשים (515 נשים יהודיות ו-378 נשים ערביות) המהוות 41.5% מהנשים שגויסו לסקר (46.8% ביהודיות ו-36.0% בערביות).

53.7% מהן היו אימהות לבנים ו-46.4% לבנות. הנשים רואיינו בין התאריכים 10 לאוקטובר 2010 ועד 7 למארכ 2011.

טווח הגיל של התינוקות שאימותיהן רואיינו בשלב גיל שנה היה 12-15 חודשים ובממוצע 13.3 חודשים ביהודיות ו-11-15.9 חודשים ובממוצע 13.4 חודשים בערביות.

שיעורי הנקה

העיבודים מתייחסים לכל הנשים שהשתתפו בסקר בנקודת זמן זו, בין אם השתתפו ובין אם לא השתתפו בנקודת הזמן הקודמת של חצי שנה.

בגיל שנה, שיעור ההנקה סה"כ, היה 26.8% ביהודיות ו-36.9% בערביות. הסיבות העיקריות להפסקת ההנקה מגיל שישה חודשים עד גיל שנה היו: "הגיע הזמן לגמול" (22.2% ביהודיות ו-52.4% בערביות) ו"התינוק גמל את עצמו" (35.8% ביהודיות ו-31% בערביות).

88.2% מהאמהות היהודיות ו-94.2% מהאימהות הערביות דיווחו כי לו היו יולדות תינוק נוסף היו מניקות אותו. 8.7% מהיהודיות ו-3.2% מהערביות אמרו שלא. 3.1% מהיהודיות ו-2.6% מהערביות אמרו שאינן יודעות אם יניקו תינוק נוסף. 93.8% מהיהודיות ו-99.2% מהערביות אמרו שתמלצנה לנשים אחרות להניק.

תזונת הילדים

79.4% מהתינוקות היהודים ו-60.6% מהתינוקות הערבים מקבלים תמ"ל מספר פעמים ביום.

57.7% מהתינוקות היהודיים מקבלים תמ"ל בין 2-3 פעמים ביום ו-11% מקבלים תמ"ל בין 4-5 פעמים ביום. 43.1% מהתינוקות הערבים מקבלים תמ"ל בין 2-3 פעמים ביום ו-11.9% מהתינוקות הערבים מקבלים תמ"ל בין 4-5 פעמים ביום.

5.8% מהתינוקות היהודים ו- 18% מהתינוקות הערבים לא מקבלים תמ"ל ומקבלים חלב פרה מספר פעמים ביום.

93.8% מהיהודיות ו- 97.6% מהערביות נתנו לתינוקות בני השנה לאכול בעצמם מזונות שאוחזים ביד כגון פרי, קציצה או לחם. 46.4% מהיהודיות ו- 55.3% מהערביות נתנו לתינוקות לאכול בעצמם מזונות שאוכלים בכפית כגון יוגורט, גבינה, מרק או מחית. דווח כי 18.6% מהתינוקות היהודים ו- 28.3% מהתינוקות הערבים אוכלים נקניקיות. מתוכם, ל- 83.3% מהתינוקות היהודים ו- 60.7% מהתינוקות הערבים הנקניקיות נחצות קודם לכן לאורך ולחתיכות קטנות. לגבי השאר דווח כי הם אוכלים נקניקיות שלמות או חתוכות לעיגולים. 60.6% מהתינוקות היהודים ו- 46.3% מהתינוקות הערבים אוכלים ענבים. ל- 95.5% מהתינוקות היהודים ו- 86.3% מהתינוקות הערבים חותכים את הענבים. 3.5% מהתינוקות היהודים ו- 37% מהתינוקות הערבים מקבלים סוכריות. 1.4% מהתינוקות היהודים ו- 15.6% מהתינוקות הערבים מקבלים פופקורן.

טבלה 2 מתארת את מספר ושיעור התינוקות שעד גיל שנה, עדיין לא צרכו אף פריט מזון מקבוצות מזון נבחרות (טבלה 2). בטבלה 3 מתואר המספר הממוצע של פעמים ביום בהן מקבל תינוק בן שנה פריט מזון אחד או יותר מקבוצות מזון נבחרות (טבלה 3).

טבלה 2: מספר ושיעור התינוקות בגיל שנה אשר מעולם לא צרכו מזון מקבוצות מזון נבחרות

מס' תינוקות ערבים שלא צרכו N=378		מס' תינוקות יהודים שלא צרכו N=515		קבוצות המזון
%	n	%	n	
0.53	2	-----	-----	דייסות ופחמימות
0.26	1	0.19	1	מזונות עשירים בחלבונים (בשר, עוף, דג, ביצים, קטניות)
4.23	16	4.27	22	מזונות עשירים בחלבונים: מוצרי חלב
0.26	1	-----	-----	פירות וירקות
3.44	13	13.98	72	ממתקים

טבלה 3: מספר הפעמים הממוצע ביום בהן מקבל התינוק בגיל שנה מזונות מקבוצות המזון

תינוקות ערבים N=378		תינוקות יהודים N=515		קבוצת המזונות
טווח	ממוצע (סטיית תקן)	טווח	ממוצע (סטיית תקן)	
0-10	3.47 (1.84)	0.29-10	3.74 (1.60)	דייסות ופחמימות
0-8	1.83 (1.34)	0-8.29	1.99 (1.11)	מזונות עשירים בחלבונים (בשר, עוף, דג, ביצים, קטניות)
0-8.57	1.64 (1.52)	0-10	2.09 (1.26)	מזונות עשירים בחלבונים (מוצרי חלב)
0-13	2.82 (1.51)	0.71-15	3.23 (1.35)	פירות וירקות
0-4	0.75 (0.74)	0-8	0.56 (0.63)	ממתקים
0-7	1.63 (1.55)	0-6	2.02 (1.38)	תמ"ל (פורמולה)

בטבלה 4 מתואר שיעור התינוקות שבגיל שנה צורכים לפחות פעם בשבוע פריט מזון מקבוצות מזון נבחרות (טבלה 4).

טבלה 4: שיעור צריכת פריטי מזון שבועית (לפחות פעם בשבוע) בגיל שנה

תינוקות ערבים N=378		תינוקות יהודים N=515		קבוצת מזון	
%	n	%	n		
43.4	164	64.9	334	דייסות	<u>דייסות ופחמימות</u>
20.7	78	28	144	דגני בוקר לא ממותקים	
11.6	44	12.6	65	דגני בוקר ממותקים	
93.9	355	99.7	513	אורז/פסטה/חיטה/קוסקוס/בטטה/תפוז"א	
83.1	314	96.9	499	לחם /פיתה / גריסיני	
67.2	254	71.5	368	בשר	<u>מזונות עשירים בחלבונים</u>
74.9	283	97.1	500	עוף	
28.1	106	60.2	310	דג	
75.1	284	87.8	451	ביצים	
76.7	290	69.5	358	קטניות	
1.3	5	14.5	75	סויה	
40.5	153	8.1	42	שוקו או חלב בטעמים	
29.6	112	27.6	142	חלב פרה 3%	
2.1	8	1.6	8	חלב פרה 1%	
33.6	127	87.2	449	גבינה לבנה או קוטג'	
55.9	211	44.5	229	יוגורט לא ממותק או שמנת	
34.1	129	73.2	377	מעדני חלב	
0.8	3	0.6	3	מעדנים על בסיס סויה	
30.1	114	40.9	211	גבינה צהובה או גבינה מותכת	
87.3	330	89.4	460	ירקות טריים	<u>פירות וירקות</u>
85.2	322	97.1	500	ירקות מבושלים	
93.4	353	96.2	495	פירות טריים	
6.1	23	11.4	59	פירות מבושלים	
10.3	39	27.2	140	פירות משומרים (כגון גרבר)	
41.8	158	35.5	183	ממרח שוקולד/חלבה/דבש	<u>ממתקים</u>
77.5	293	76.7	395	במבה או חטיף מלוח (בייגלה, דובונים)	

התנהגויות

78.4% מהתינוקות היהודים ו-82.6% מהתינוקות הערבים קיבלו תוסף ויטמין D בגיל שנה. 81.8% מהתינוקות היהודים ו-89.7% מהתינוקות הערבים קיבלו תוסף ברזל בגיל שנה. 97.7% מהתינוקות היהודים ו-99.2% מהתינוקות הערבים קיבלו מנת חיסון שלישית נגד צהבת B. 97.1% מהתינוקות היהודים ו-99.2% מהתינוקות הערבים קיבלו את מנת החיסון המחומש של גיל חצי שנה. 57.9% מהתינוקות היהודים ו-74.9% מהתינוקות הערבים קיבלו חיסון מחומש של גיל שנה עד למועד הראיון. 59.2% מהתינוקות היהודים ו-74.3% מהתינוקות הערבים קיבלו חיסון נגד חצבת, חזרת ואדמת (שניתן בגיל שנה) עד למועד הראיון. 70.3% מהאמהות היהודיות ו-28.1% מהאמהות הערביות עובדות מחוץ לבית. 15.3% מאימהות היהודיות ו-0.5% מהאימהות הערביות מעשנות.

תוצאות הראיונות בשלב גיל שנתיים

897 אימהות (545 יהודיות ו-352 ערביות) רואיינו בהגיע התינוקות לגיל שנתיים. עדין לא סוכמו הנתונים לגבי גיל שנתיים והתוצאות יפורסמו בהמשך.

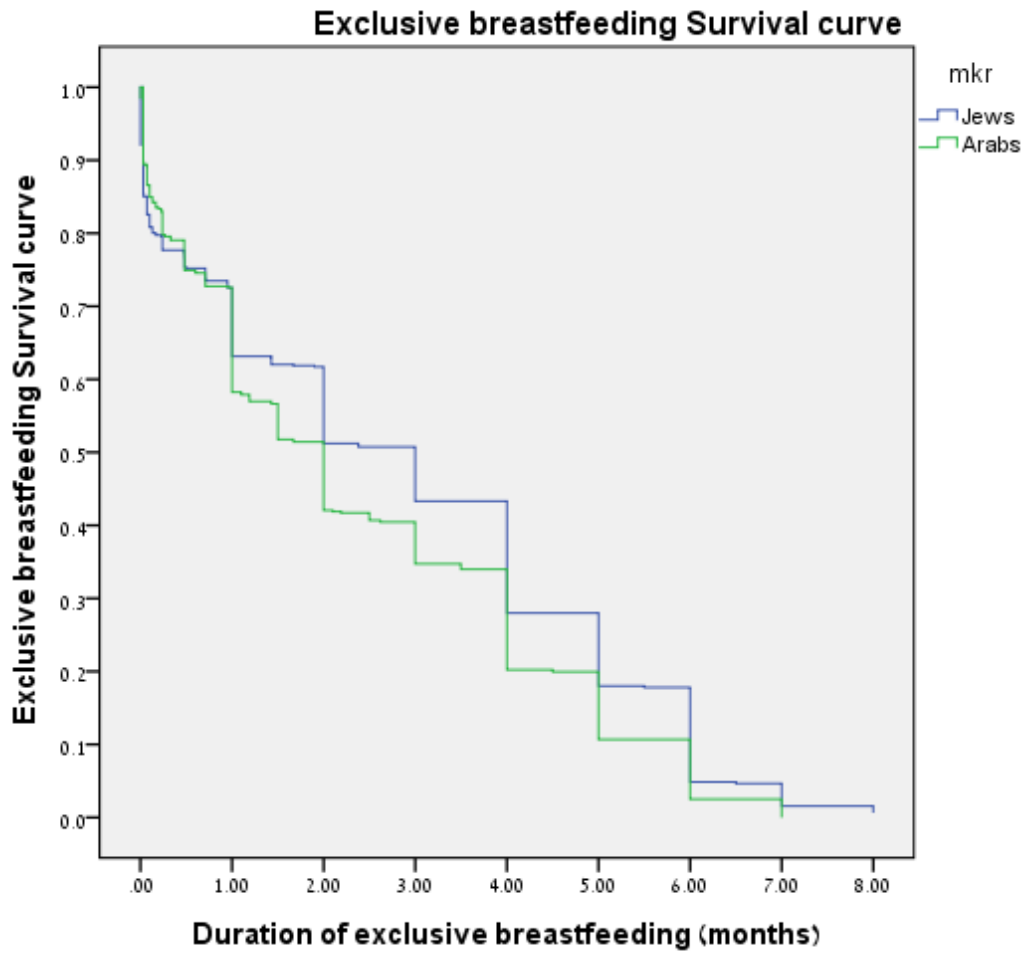
שיעורי הנקה

התרשימים הבאים מתארים את שיעור האימהות המניקות באופן בלעדי מגיל לידה ועד גיל חצי שנה (תרשים 1) ובאופן משולב מגיל לידה ועד גיל שנה (תרשים 2) לפי קבוצת אוכלוסייה. הציר האופקי מתאר את משך ההנקה (בחודשים) והציר האורכי מתאר את אחוז הנשים המניקות עבור אותה נקודת זמן מקרב משתתפות העוקבה. העיבודים מתייחסים לכל הנשים שהיו במעקב אקטיבי בכל נקודות הזמן של הסקר: חודשיים, חצי שנה, שנה. בעיבודים נכללו גם נשים אשר השתתפו בשאלון חודשיים וצונזרו בשלב זה במידה ולא ענו לשאלון גיל חצי שנה.

על פי התרשים המתאר את שיעור האימהות המניקות באופן בלעדי (תרשים 1), ניתן לראות עד גיל חודש שיעורי הנקה דומים בקרב האימהות היהודיות והאימהות הערביות. מגיל חודש ועד גיל חצי שנה, שיעורי ההנקה הבלעדית ביהודים גבוהים מהשיעורים בערבים. בגיל 3 חודשים רק 42.6% מהתינוקות היהודים ו-33.1% מהתינוקות הערבים מקבלים הנקה בלעדית.

על פי התרשים המתאר את שיעור האימהות המניקות באופן משולב (תרשים 2), ניתן לראות כי שיעור ההנקה המשולבת גבוה בקרב אימהות ערביות לעומת אימהות יהודיות מלידה ועד גיל חצי שנה. בגיל 3 חודשים 45.5% מהתינוקות היהודים ו-64.3% מהתינוקות הערבים מקבלים הנקה משולבת.

תרשים 1: שיעור האימהות המניקות באופן בלעדי

תרשים 2: שיעור האימהות המניקות באופן משולב

